

10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

7-28/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις). Φίλιπποι.....
(παλαιότερον ὄνομα Σέλιαν-Μεσόρην), Ἐπαρχίας Καβάλας,
Νομοῦ Καβάλας.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Απόστολος
Μουτσίας..... ἐπάγγελμα Διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Φίλιπποι - Καβάλας.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. δυσὶ - 8.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἀναχνώστης Χ. Τσιουβάνης καὶ
Ρεμπας Ἀναχνώστης.....
ἡλικία 69 - 70 γραμματικά γνωσεῖς ὀλίγα δὲν ἀπεφρί-
τουν τοῦ Δημοκρεῦ τόπος καταγωγῆς Χώρα - Θράκης
(Γ. Τανόχωρα ἀνατολὴ καὶ Θράκη).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντα διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν αἱ πεδιναὶ καὶ οἱ χαι-
μάδες ἐνῶ τὰ λευκάδια διὰ τὴν βοσκὴν ποιμνίων.
Ὑπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Ἐπῶρχον χωρισταί.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ελλήνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Αἱ ἰδιοκτη-
σίαι ἀνήκον καὶ εἰς χωρικοὺς καὶ εἰς γαιοκτήμονας
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ἡ συνῶθεια αὐτὴ διατηρεῖτο μέχρι πρό-
σλήκων ὅσων, ἐνῶ αὐτὰ ὀλίγον καὶ ὀλίγον ἀμεθύνοντο

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Οἶ. ἀσχοιοῦν. ἀσχοιοῦνται...

ἢ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Ναί.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Οἶ. ἀσχοιοῦνται καὶ οἱ δεσποτεῦνται, οἱ δὲ οἱ ἐλάμβανον χρήματα διὰ τὰ μαζεύματα σιταρῶν ἀνάγκης...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασι-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ;...

Ἄν. δούροχοι, εὐνοῖ, ἐνομοσίου.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; ἢ μισθόδοχοι.

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέλημα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Οἶ. εἰς τὰ πλείονα ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάται ἀμειβόμενοι ἐν εἴδει ἀμοιβῆς, ἢ εἰς εἶδος ἀμοιβῆς.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ναί.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ἢ ἐργάζοντο εἰς τὰ πατριαῖα κτήματα...

ἢ εἰς οὐχὶ πατριαῖα, ἐλάμβανον μισθὸν ἀσθενῶν καὶ ἄλλων.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

ἢ ἐργάζοντο εἰς ἀμειβόμενα...

C. H. οὐκ ἔστιν. ἀποθανόντες. ἐξίστατο. διὰ ζωῆς. ἀπὸ προσ
 καὶ διὰ τοῦ καὶ σωσῆς. Ἡ ἐκείνη ἀρχὴ. δὲν ἐσκηθίστω.

2) Πότε έγινε το πρώτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας ; .. Μεταπολεμικῶς. καὶ ἀρχὴν εἰς εὐφρασίαν .. κλίμα.

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται : τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας ; *Ἄλλο. πρὸ 1935 καὶ...*
ἐνδεῦθεν.

1) Σιδηρούν άροτρον (τύποι αυτού, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Είς ποία κτήματα χρησιμοποιείτο (ή χρησιμοποιείται) κάθε τύπος ;
Ποίος κατεσκεύαζε τὸ άροτρον τούτο ή από πού έγίνετο ή προμη-
θεία αυτού ;

Μανόφτερον τὸ ὁποῖον πύραυλον εἰς ἐπι-
ρας

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ή φωτογραφία)ν) εκάστου τύπου σιδηρού άρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χέρι..... 4. βαχαΐρι... 7..... 10.....

2. Escabari 5. Ivi 8.

3. Алгебра 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (από πότε είναι εν χρήσει;) ... από το 1935 ...

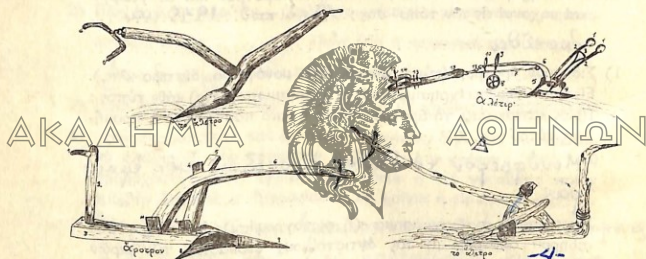
3) Μηχανή θέρεισμού από το 1948

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) 1940.....

5) Μηχανή ὀλωνισμοῦ 1941.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .. Εἰδικοί .. μαθηταί .. ἐκείνη τῆς ἐποχῆς ..

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. -4- Εἰς τὴν

1. Χεῖρ.	6. Αὐτιά χειρὸς	11.
2. Ποδάρι	7.	12.
3. Σταθῆρι	8.	13.
4. ὄνι	9.	14.
5. Σταυρός	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὰ ἐδάφη ἦσαν πεδινὰ καὶ ἐρησιμαίετο
ἐν αὐτοῖς ἀρότραν

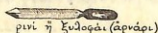
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ὁξὺ ρυγχο....

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ὕλου, ἢ σιδήρου, καὶ σιδήρου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

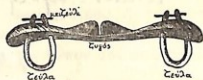
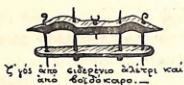
Πρίδα, πριόνι, σκεπάρνι, ἀρνάρι

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... **Β. ὄες. αἰ. ἢ μίονοι.**.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ;... **Α. ὄο.**.....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Ναί.....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

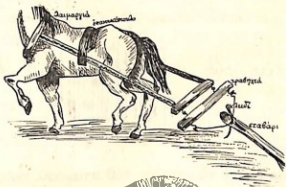
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; **ἠ. γεμάθην.**.....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

.....

.....

.....

α) Ποιος ὠργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) υπέρρετης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας

0.360407025

Το ωρδιεσά κ' άφ'αυτο, κ' ή θέσι του, πού έχω, μακριά, στα βάθη... Επ'ήν άμνη του

αυθοριού ρηταίνε δ' ἔσθ' ὅπως αὐδῶνται βῆ δ' ἐρμύφανε λῶσφι ἀν' ἡμέραν μύκη τέλει
 πού ηἴαντο τὸ σκαθόρι, τὸ ἀποτροπῶν τὸ λούφι.

2) Πώς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

Μέ' ἰδιαιτέρο ζήλοιο παύει ἀπὸ τῆς μίσης τοῦ ἀφέντου ἑραδερμίου καὶ ἀπὸ
βαρυντὰ ἔχει ἢ το πεπαιγὸ ζήλοιο ἢ ἀδερμίου ποὺ μὴν σὺν πεπαιγὸ μπάισα
ο ζυχοὶ ὁ ὁποῖος συνδέεται μὲ· βί·θ· ζέ·θ·λη·

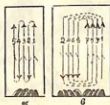
3) Πώς κατευθύνει ο γεωργός τα ζευγμένα ζώα (η τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Μέ σχοινί τῶ. δολοῦ. τὰ ἄλλα. ἔχουν. δευτ. πρὸ. γαμψύ. φάλα. (αἰεταί) αὐτῶν. δὲ. ὡν.
ἢ. μὲ. θοοεῖντες.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

Μὲ ἀνοιγομένας ἀπὸ αὐτῶν κατ'εὐθείαν.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαοὺς (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, διασπές, μεσδράδες, κ.λ.π.); ἔγινετο μετὰ σπέρειν καὶ μετὰ ἀλάκιαν.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακιάν;

Μὲ ἀλάκιαν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηται ἄροτρον; ἐν ὧν ὁριστάται τοὶ αὐτοὶ συνήθεια.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὴν: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. εἰς ἐπιμήν ἢ ἐδάφη πλαγίως ἐντὸς ἐπὶ αὐτῶν ποικιλοτρόπως.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. . . Τελεικῶς . . . σ. ε. δημητριακῶν . . .

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημοτικῶν. Πόσα ὄργανα εἰσὶν (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὄργανα αὐτά· π.χ. καλλοιργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Γίνονται δύο ὁρθάματα ^u ἐν αὐτοῖς περὶ
καὶ ^u ἐν ^N τῇ σφαιρᾷ.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἂνωτέρω)

Δεν διαφέρουν απευταίω.

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρο-
νάπανσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Λόγω μικρού ωλή σου δέν έγινοντο ἀχρηματοδοσις

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *ψυχανθῶν: εἰς, ἀμνηστιαμὲν δὲ, ἀραβοσίτου σίτου*

- 5) Ποια έργα λεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται: α) κατά την σποράν.
π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Τὸ δὲ φαίνεται παλαιότερον νῦν δὲ ἐ. αὐτοῦ.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Μὲ καταινυοῖδεο ἐν τῷ ἐν. ἄκρον τοῦ
μα... καίτοι μισοῦ.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .. Δράξις φ.ε. ἢ σ. θάφμις φ.ε.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων):

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Каша - одна из важнейших...

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

..Δέν..δπάρχουν..θεοι..λόγια..φωτός..αυτήρου..

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιερгоῦντο (ἢ καλλιερгоῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου

εἶδους· Ἰ.ά. ἐκμινύη· καὶ ὁπύματο· χωράριος· εἰ. φασκὴ
σπαρτό· σπάρσιφο· ἐκμινύη· τὸν ἀνδρῶν· κέ. τὰς
αὐδαμῆς·

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφᾶς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. Τὰ μέν· σανό· σέ

αδελφάτο. μέχρι. πέρας. ενώ. το. τμήμα. της. οργάν.
και. δύναται.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἡ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. ... ἐν ἐρίνετο καλλιέργειαν

και ἄλλως. ΔΕΝ ΕΡΙΝΕΤΟ ΑΠΟ ΗΜΕΡΩΝ

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἑργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
 Μὲ δρεπάνι... ἀνοιχτό (ὡς σολωμὸς) γιὰ σπῆν
 Μὲ δρεπάνι... περικνησμένο τὸ μαφροθερί...

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφορῶν εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μὲ κόσση.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἤτο ὁμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).
 Ὄδοντωτή... μένα... σὰ... μαφροθερί...

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
 Ξύλινος χειρολαβή...

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *Ὁ... ἐξιδρυόμενος... τοῦ... χωρίου... τὰ δρεπάνια... ἦσαν... ξένα...*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Μέλου... δι' ἐκριζώσεως... τοῦ... ὀσπρία...*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Μέ... παραλαβὰ γίνεται... 5-10... πόδας... ἀπὸ τοῦ ἐδάφους... μὲ καρποθῆρι... 50-70... πόδας...*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Μησάμια.*
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἀλλὰ πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεiriές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *οἱ ἴδιοι...*

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεiriές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Τρεῖς... ἑκατοστὰς... χεiriές... πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν...*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενά μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Ἀεφάκια.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἡ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; Ἄνδρες. καὶ...

...γυναῖκες. τοῦ. τοῦ......

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι· με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). Κατ' ἀποκοπῆν.

μετὰ φαγητοῦ... ἢ μετὰ χρήματα. τὸ 1932
ἢ χωρὶς... ἦτο... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς...

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;.....

Παλαμαφία... ἔφερον... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς... Περιεβάλλοντο
μετὰ... ἔφερον... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς...
(...μαφροῦ... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς... εἰς...)

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Πλὴν... οὐκ... ἔρχεται... λόγῳ... ἀλλοτρίων... κενυτόλεως

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ... Ναί

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδος... Ναί

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

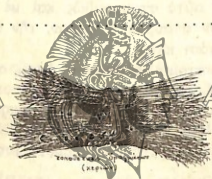
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δεμάτιασμα ἐγίνετο ἀπὸ ἀσθεῖας...

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

...τὰ δεμάτιασμα ἐγένετο... ἀπὸ τῶν ἰδίων
τῶν θεριστῶν... μὲ... καλαμιά... σπαρτά... Κατὰ
τὸ δέσιμον... ἐχρησιμοποιεῖτο... τὴν πλάκα
ραβιά.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

...συνεκέντρωνοντο... εἰ ἐλεύθερον... χωρὸν... ἐτοπο-
θετοῦντο... σκαρφαλὰ... ἀνὰ... τοίσερα... καὶ... ἐν... αὐτῇ... μέν
...ἐν... ὅλῃ... δέμα... τρία... ἀναμαζόσαντες... δὲ... τα...
...τρου... ..

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. Λόγω... μίαν...
αὐτῆς... δὲ... γίνεται... καλλιέργεια... φερόμεν,
δ... κάπας... εἶναι... καθαροῦ... σανίδας,.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Ἐσυνθίζετο διατροφή... μὲ... φ...
καὶ... καὶ... δὲ... καὶ...
ἔως... καὶ... καὶ...
.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Μὲ τὸ χεῖρ καὶ...
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .Τὸ .χῶρον .παρ' ἑνὸς ἐν αὐτῇ μεφῶς
 ἢ .αὐτῇ .ὀλιγώτερον .εἰ .τῷ .χωράφι .αὐτῇ .ἐν .αὐτῇ .
 χεῖρα .μετεφέρετο .εἰ .τὴν .ἐχούσαν .χαρὶν .νά .δεῖν .
 σὲ .μτᾶ .αὐτῇ .

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Μετεφέρουσιν εἰς ἄλλαν θέσιν ἐνόματι ἄλωνισμῶν .
 αὐτῇ .σὲ .ἐπὶ .αὐτῇ .σὲ .ἀχούρας .

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις ;

Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως ;
 Θεμωνιά . ἡ .τοποθέτησις . εἰς .σωφάν . γίνεται .ρίχον .
 τὰς .τὰς .δεμάτιας . μετὰ .στέχεν . ἐσωφάν . εἰς .ἐπὶ .
 ἐπὶ .

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλώνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλώνι ;

Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν .
 ἄλωνα .

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποῖαν θέσιν ;

Πλησίον . αὐτῇ . ἐν .τῷ .χωρίῳ .

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἔαν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

..Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς δύο ἢ περισσότερας οἰκογενείας ἢ δὲ
..χρησὶς του ἐκτείνεται ἐναλλάξ κατὰ μῆνα.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀπὸ 20.

Ἰαννου. — 20 Ἰουλίου ἢ καὶ ἀργότερον.....

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλῳνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλῳνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάγραμμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ..Εἶδη ἄλῳνιῶν ἐκτελούντων

μὲν τὰ χωματάλῳνα καὶ τὰ πετράλῳνα ἀποτελοῦντο ἀπὸ
καλὰ χωμα. ἐπιτίθεντο ἀφ' ἐξῆς καὶ ἐκκαθαρίζοντο ἐν συνε-

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἄλῳνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλῳνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνηθῶς διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων) ..Καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις

του δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος διὰ πηλοῦ

.....

.....

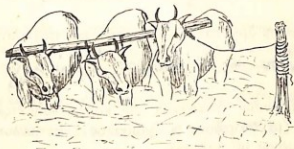
- 9) Ἡ ὥς ἂν προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλῳνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλῳνισμοῦ λόγω καλοκαιρίας
ἀπὸ οἰκογενείαν εἰς οἰκογενείαν.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλῳνόςτυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

..Συζήτηση.. πρὸς.. μίαν.. κατ'εὐθυσίαν.....
ἐκαστοφινικί... ἐμβαλεροφφ.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχυῶν διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχyroποίησην τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνίου ξύλινος στῦλος, ὕψους δυο μέτρων (καλούμενος σταγερός, στρούλουράς, δουκάκη, βουκάκη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχονται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

..Μ.Ε. Σουάννα... διὰ... ἐκαστοφινικί... ἐμβαλεροφφ.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνο-στῦλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες και σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Δέν... Σαπῆρχον.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

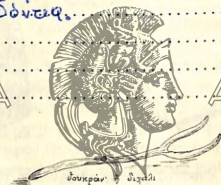
Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκᾶνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακὰ. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; ~~ἢ~~ ἢ χρησιμοποιεῖται
ποιεῖται ἡ δουκᾶνα... ἢ τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα ἐκ
κοπτερῶν... λίθων... ἐκ μεταλλῶν ἐλασμάτων.....

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

..Απὸ τὰς 8 π.μ. μέχρι τοῦ ξύλου.....

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ..Δικράνι... ξύλινον καὶ γραβὰδες.....

μέ...ξυ...δουκράνι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

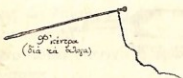
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; ..Ναί, τὸ λεγόμενον χούροα.....

τοῦ στάχους.....

- 14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

..Ναί, ἡ βουκέντρα ἢ κεντρὴ μακρὰ.....

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . Μ.Ι.α. . . σ. τ. ρ. ω. σ. ι. ς

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἄλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὴν ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Λαφινι

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ο ίδιος ο γεωργός με ιδικά του ζώα ή υπάρχον (ή υπάρχον αλόγη) ειδικοί άλωνιστοί (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσιγγάνηδες, καλούμενοι άλωναῖοι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδινὰ ἢ αλόγα καὶ ἀνέλαμβανον τὸν ἀλωνισμόν ἐκ τοῦ ιδίου.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

№ 41.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; ...

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου·
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)...

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; ...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

.....
.....
.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

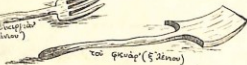
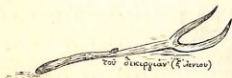
.....
.....
.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποίος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) 1952

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... ἔν. ἐπὶ ἤκε. κοιν. ἢ. ὄνομα εἶθ.
καὶ ἄλλα. ἔμφως. ἐλέγετο. ἀλωνιτῆρι. τὸ δὲ...
σῶρευμα. ἐδίνετο. με. δικριάνι. τὸ δὲ σχῆμα
τοῦ ἦτο. δικαλωτὸν.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. Ἰχθυόεσσα σαρκοῦ

χρᾶσι... λελθόμενον... λαβέντι.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτᾶρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφῆσατε τοῦτο... Μ. ἐ. γραμμάδες...

μὲ φέροντα Σαίκετα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶς (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Διάφοροι.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινες τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Μησάμια... καὶ... ἀλενίζοντο... πάλι μὲ δουλέω...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

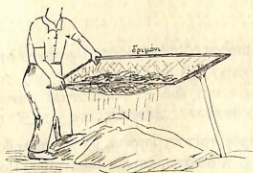
- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

...Μὲ ν. τουρμούκια... κανῶν... ζεσφάρες... ..

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλαν μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

... Μὲ δερμόνι

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

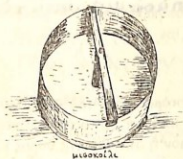
Μὲ ξύλινον φιάρι, ...

Ἐχάρασαν σωρόν ἐπὶ τοῦ σωροῦ καὶ σὺν τούτῳ (ἐπὶ κέντρῳ) ἐμπήγχε τὸ θρινάκι φιάρι

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ... ὁχι

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

"Ηρχετο δ'... ούσπουρδ' ηι. (βασιλεύει) / Έθρεψε τον τσαί
παιδίαν. Έθελε δικά του. σπυρίδιγ και την έποφρευη μετρού
σε μέτ'... σίνιγμορ, χωρισμό υπέρ 126 κλάδων. σφυγγαλό

- 2) Ποια άλλα βάρη κατεβάλλοντο εις είδος εις τὸ ἁλώνι; *Κανένα ἄλλο.*

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυναικείο,

δ) τὸ ἀλωναῖο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

- 3) Πού ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) Σ.ε. . . οὐ πλῆθος . . . ἀγροὶ . . .

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Σὺ.. σπιτία.. ἀχερῶν.*.....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

*Ἐδίδαξαν.. τὰ.. καλά.. μπουάκια.. κατὰ τὸ διά-
στημα.. τοῦ.. ἀλώνισμα.*.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

*Κατασκευάζεται.. γὰρ.. (ἀνεκτὴ).. καὶ ἐκτεθε-
.. τῇ.. τοῦ.. ἐντός.. τοῦ.. βερταίου.. γὰρ.. σέμνα.*.....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Λέγεται γὰρ..
.. τριγωνικὸν.. σχῆμα.. ἐξ.. οὗ.. τοῦ.. χαλαρῆ.*.....

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμά φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Τὴν.. μεγάλην.. Παρασκευὴν.. ἔμαζαν.. τὸν.. Οὐθραῖν.
(Ιούδα).*.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*Μεγάλῃ.. Παρασκευῇ.. τὸ.. βράδυ.. μετὰ τὸ χα-
ρισμό.. τοῦ.. ἑπιταφίου.. ἔζω.. ἀπὸ τὴν.. ἐκκλησίαν.*.....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).

Δέν...
δαήθηκε... ἄλλα... ὀνομασία... εὐπεί... ἀπὸ... φασαρία...

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

...Τὰ... παιδιὰ...
.....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναι, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

...Τὰ... εὐλεθὲν... κατὰ... τὸ... συνήθειο... ἀπὸ... διάφο-
...ρα... σπύου...

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

...Κατὰ... τρόπον... ἀνάγκη...
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ᾠσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

...Δέν... δαήθηκεν... ἄλλαι... συνήθειαι... ἡ φασαρία
...εὐπεί... εὐπεί... εὐπεί... εὐπεί... εὐπεί...

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

...ὁ...
.....
.....
.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

Ἐὐδὰ ἡ παυρὰ φῆ... ἡ δὲ νὰ βλάδων
φρόζα μεχάδω.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) Ἐφρὺν... ..

ὁμοίωμα τοῦ... ὁ θράνου τοῦ δειπῶν
Ἐφρὺν... αὐτὸν... τοῦ χειρῶν...

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφήν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Β' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤ. ΠΕΡΙΦ. ΚΑΒΑΛΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

13

Πρός

Τὸ Κέντρον Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς Παι-
δαγωγίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

(Διὰ τοῦ κ. ἐπιθωρητοῦ ἀγ. σχολείων
Β' ἐκπαιδ. περιφέρειας Καβάλας)

Εἰς Ἀθήνας

Περὶ ἡμῶν

ὑποβάλλεται ἐρωτηματολόγιον
συμπληρωμένον μετὰ χειρογρά-
φου συλλεχθεὶς ἐξ ἡμῶν.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ πέμψωμεν ὑμῖν
συντηγμένως, ἐρωτηματολόγιον πλήρως συμπε-
ληρωμένον μετὰ χειρογράφου τῆς συλλεχθείσης
ἐξ ἡμῶν διὰ τὰ κατ' ὄψιν.

Ἐν Φιλίπποις τῇ 28-1-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Σὺ Διευτὴς τοῦ Σχολείου

[Signature]

ΑΘΗΝΩΝ

Λαογραφία.

« Η λαογραφία - συρβάλλει εἰς τὴν ἀπόδειξιν
τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος
μέχρι σήμερον. »

Πρόχειρον εὑρετήριο

περιγραφῆς τοῦ γεωργικοῦ βίου ἀπὸ τῆς προστοι-
μασίας τῆς σποράς μέχρι τοῦ ἁλωνισμοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΙΠΠΟΙ - ΚΑΒΑΛΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

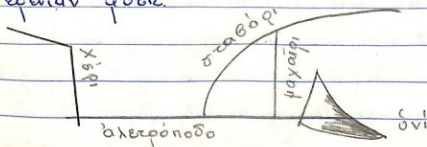

ΑΘΗΝΩΝ

α. Σπορά - προετοιμασία.

α) Ο γεωργός πριν αρχίσει την σποράν έτοιμάζει καταλλήλως τó χωράφι του. Κυβελά μέθ' ὅλην τήν διάρκεια τοῦ καλοκαιριοῦ ἀρμεστὴν κοπριά ἃ ὅποια τοῦ δυναμώνει τήν ἀποδοτικότητα τοῦ χωραφιοῦ.

Ἀρχίζει τὰ καλοκαιρινά ὀργώματα τῶν χωραφίων τὰ ὅποια τοῦ εἶναι πολὺ χρήσιμα. Συνήθως τὰ ὀργάνει μία ἢ δύο φορές τó καλοκαίρι μί' ἓνα μίαν φορά κατὰ τήν διάρκεια τῆς σποράς. Προετοιμάζει ἐλα τὰ ἔργαλέα τῆς σποράς καί ἐπιδιορθώνει τὰ φθαρμένα. Ἡ σπορά ἀρχίζει μέ ἀριστὸν ὃ ὅποιος γίνεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ γιὰ τó καλό τοῦ χωριοῦ ἔπεις χάσαν κύριον ἐργαλείον τῆς σποράς εἶναι τó ξύλινον ἄροτρον τó ὅποιον ἀποτελεῖται ἀπὸ τó χερί, τó ἀλετρόποδο, τó σταθάρι, τó ραχάρι τó ὅποιον τοποθετεῖται καταμορφέως ἀνάμεσα στό σταθάρι καί τó ἐνί γιὰ νά κόβῃ τó χῶμα καί νά γῇ φθεῖρε τó ἄροτρον καί τó ἐνί τó ὅποιον εἰς τὴν ἄκρην ἔχει σιδερένιαν φύση.

Μηχανικά μέσα σποράς δέν ἐπὶ ὄχον ἄλλα, πλὴν

AKAΔHMIA

AOHNΩN

τοῦ Ξυλίνου ἄροτρον. Ἀφοῦ δὲ γεωργὸς ἄρχενε
βαθεῖα τὸ χωράφι καὶ τὸ ἀκολουθοῦτε τὸ σθένισμα
ἢ δράχισμα μὲ μίαν χονερί σανίδα τὴν ἐποῖαν
ἠνόμαζον βολοκόπον καὶ τὴν ἐποῖαν ἔσερναν ἐπὶ τῷ
ἐπάνω εἰς τὸ ὄργωμα γιὰ νὰ μὴ χαθῇ ἡ ὑγρασία τοῦ
χωραφιοῦ.

Αἱ μηχαναὶ ἦσαν ἐκείναι ἀχνωσοὶ καὶ ὅλαι αἱ ἐργα-
σίαι ἐγίνοντο μὲ Ξύλινα μηχανικά μέσα τὰ ὁποῖα κατε-
σκευάζον αἱ τεχνίται τῶν χωριῶν.

Τὸ ὄργωμα καὶ τὴν σποράν ἔπαινον οἱ χωρικοὶ
μόνοι των πλὴν ἐλαχίστων περιπτώσεων, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι
εἶχον μεγαλύτερον ἢ ἦσαν επιφανέστεροι.

Κατὰ τὸ ζεύγμον τῶν ζώων ἐποποθεύσαν τὸ
ἄροτρον μὲ τὸ μακρὸ σταθάρη ὀπισθεν τοῦ ζώου.
Ἐπὶ τὴν αὐτὴν τοῦ σταθarioῦ ἐποποθεύετο δὲ ζυγὸς
δὲ ὁποῖος συνεδέετο μὲ δερμάτινο λουρί καὶ μίαν
μιγρὰν ζέβλαν πού ἐπαινε τὸ σταθάρη, τὸ ἄροτρον
καὶ τὸ λουρί. Τὰ ζῶα τὰ κατήθηνε δὲ γεωργὸς
μὲ σχανὶ τοῦ ἐποῖου τὰ ἄκρα εἶχον δεθῇ προηγου-
μένως εἰς τὰ γαρίφαλλα (κέρата) τῶν ζώων.

Ὀργώματα: Ἐγίνοντο συνήθως δύο, ἓνα καλοκαιρινόν
καὶ ἓνα τοῦ χειμῶνος. Γιὰ τὰ φοχανθῶν τὸν ἀραθόσιτο
καὶ ἄλλα, τὰ ὄργώματα ἦσαν διαφορετικὰ. Τὰ ἄγρα
χωράφια, οἱ γαιᾶδες, ἐχρησίμευον διὰ τὴν καλλιέργειαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τῶν ὀσπρίων, ἔνιο δὲ πλούσια καὶ γόνιφα διὰ τὴν καλ-
μέρρεα τῶν ὀσπριακῶν καὶ ἰδίως τοῦ σίτου.

Ὅταν ὅλα ᾔσαν ἔσσιμα ὁ γεωργὸς πῆλaine πλέον
στὴν σπορά μετὰ τὰ εργαλεῖα του. Ἀπὸ τῷ σπύρῳ
ἀνέφη ἔρριχνε μετὰ εἰς τὸν διαλεγμένον σπόρον ῥόδια
ἢ καρδέια γιὰ νὰ καρπίσῃ καλὰ τὸ χωράφι ὅπως
αὐτὰ. Ἐπὶ τὸ χωράφι ἐκρεμόσσε τὸ δισάκει στὸν ὥρο
καὶ παίρνοντας ἀπὸ αὐτὸ τὸν σπόρον τὸν ἔρριχνε ἐπὶ
τοῦ ἑδάφους. Ἄλλοι χωρικοὶ ἔβαδον μετ' εἰς τὸν σπόρον
κλάνους βασιλικῶν καὶ ἕνα σταφύλι γιὰ νὰ φουτρώσῃ
πυκνὸν σὰν τὸν βασιλικὸν καὶ νὰ καρπίσῃ σὰν τὸ σταφύλι.

Προσέχον ἐπίσης νὰ γῇ εἷνα ἀποφράς ἡ ὁρμή
τοῦ Ξεμνηπατος σπὶ σποράν τι. Τρίτη ἡ Σάββατο.

Ἔθιφα θερισμοῦ. 1) Μετὰ τὸν ἐσχοφὸν τοῦ θερισμοῦ
οἱ γεωργοὶ Ξεμνοῦσαν γιὰ τὸ θέρισμα τῶν χωραφίων
χωρὶς καμμίαν εἰδικὴν τελεστὴν. Ἐπαιρνον μαζί αὐτὴν τὴν
παλαμαριὰ τὸ δράπανον καὶ οἱ γυναῖκες τὰς δολόασπρες
μαροῦμες καὶ Ξεμνοῦσαν. Πρὶν ἀρχίσαν τὸ θέρισμα
ἔμαγον τὸν σταυρὸν των καὶ εὐχαριστοῦσαν τὸν θεόν
διὰ τὸν καρπὸν. Τὸ πρῶτον δὲ μετὰ τὸ ἐτοποθέτεον
ἄρθρον ἐνώπιον τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ ἐκεῖνος ἔδινε ψαξίστι
εἰς τοὺς θεριστάς. Τὰ δευτέρως τὰ ἔδινε ὁ ἴδιος ὁ
θεριστὴς μετὰ καλαμιά ἀπὸ τοῦ στάχους. Πίσω ἀπὸ
τοὺς θεριστάς ἄλλοι ἐσχημάτιζον τὰ λεγόμενα

AKAΔHMIA

AOHNΩN

τιμουρτζούνις, ἐμάζων τὰ δειράτια καὶ τὰ κοπο-
θευῶσαν ἀνὰ τέσσαρα μὲ τοὺς σταύχους ἐσωσεριώ^{αι}
ἐπάνω δὲ ἔβαζον ἕνα δειράτι γιὰ νὰ συμπάσῃ τὰ
μπασάκι. Ἐν ὅλῳ ἐστρίβαζον δειματρία δειράτια.

Ὅταν ἐσελείωνε τὸ θέρισμα ἔμαφαν ἕνα μεγάλο
δειράτι πάνω σὲ ὁποῖο ἔμπηχαν ὅλοι τὰ δράκοντα
τῶν καὶ ἔλεξαν: « ὅτι εἶπαμε νερό καὶ ὅλος νὰ
γίνῃ » Τὸ ἔθιπον αὐτὸ ἐρίνετο διότι κατὰ τὴν
διάρκεια τοῦ θερισμοῦ ἐρίνετο πολλὰ πειρώματα
μεταξὺ τῶν θεριστῶν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν κῆπον
ἐπιπύρχετο συμφιλίωσις μεταξὺ αὐτῶν. Κατόπιν
ἔπαυον τὰ δράκοντα τῶν καὶ ἐπῆγαν ἀπὸ σπῆς
τοῦ ἀφεντικῶ. Ἐκεῖνος ἔχε ἑτοιμὸν κουρμπάνι (σφαχὸ)
καὶ ἐρίνετο γλέντι μεγάλο. Ὅσοι ἐκ τῶν χωρικῶν ἦσαν
αὐτοῦφονες (ἀνεκλήρου) ἠρξάζοντο εἰς τὰ χωράφια τῶν
τσιφλικιόχων κατὰ τὰ περίδους τῆς σποράς, τοῦ θερισμοῦ
καὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ. Κατὰ τὸν θερισμὸ τῶν τσιφλικιῶν
ἐδίμοι θερισταὶ οἱ δραγοψάνοι περιήρχοντο τὰ
κονινὰ πρὸς τὰ τσιφλικία χωριά καὶ ἐμάζων τοὺς
δραχοπῆδες (θεριστὰς) μετὰ τῶν ὁποίων ἦρχοντο εἰς
συνενόησι γιὰ τὴν ἀποζημίωσιν τὴν ὁποίαν θὰ ἐλάμβαν-
ον. Ὅταν ἐλείπε ἡ συμφωνία ἐμαζεύοντο οἱ οἱ
ὀραχτοῖδες εἰς ἕνα μέρος ἀπὸ τοῦ οὗ θὰ ξεμινούσαν
γιὰ τὰ τσιφλικία. Ἐκεῖ ἐρίνετο γλέντι καὶ τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Ἐπομένως τὸ πρῶτ' ἔπεινούσαν γιὰ τὸ κοῦφα' ἔρω-
ταλόπονας ὅφως τὸ χωριὸ των ἔλεγον τὰ αἰώνθι
ποιήματα ἢ στιχάκια.

Στὸ θέρο πάω μάτια μου πάω γιὰ νὰ θερίσω
καὶ ζέ καρτὰ καὶ ζέ μαχάρι καὶ πίσω θά ξερῶ.

Νὰ ἤξερα τὸ ταίρι μου, κοιμάται γιὰ θερίσει
γιὰ τὸ δρασάνι ἀμυνεῖ ἢ μέγα λαχαρίζει;

Ὁ θέρος εἰ' ἡ παλαφοριά καὶ τὸ βαρὺ δρασάνι
μοῦ φάγανε τὰ νείατά μου εἰ' ὅς ἦσαν παλλημαῖρι.

Πάρε χαμπάρι εἰ' ἔρχεται καὶ πρόλαβε σπὴν πόρτα
θάνε τὰ πλάικα νὰ κελαϊδοῦν θοπαν' ἀνοιξε ἡ πόρτα.

Ἔγια φύλα-ἔγια λέσα ἦρθο εἰ' ἡ δραγουμανέσα
νὰ γαῖ πῆ τὸ ἔγια λέσα (τελειωφὶς τοῦ θερισμοῦ).

Συνέθωκε οἱ ὀραχτοῦδες ἠρράδοντο σὰ γεράλα
αὐτήματα 17 αἰ' 18 ἡμέρας κατὰ τὸ θέρισμα καὶ ἐμάγα-
νον ἀμοιβὴν 5 λίρες (χάει) ὁ καθένας.

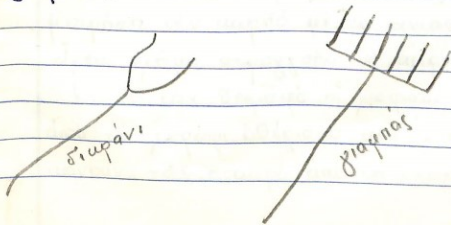
Ἑλληνισμός Μετὰ τὸ θέρισμα τῶν στάχων ἄρχον
ἤρχον αἱ ἐργασίαι τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὰ δευτέρω

AKAΔHMIA

ΑΘΗΝΑΝ

μετεφέροντο εἰς τὰ ἰδιόκεστα ἀλώνια καὶ ἐχρημά-
τιζον τὰ περιόριες θεφωνιές. Τὰ ἀλώνια ἦσαν
μικρὰ ἐπίπεδα γέφυρ τὰ ὁποῖα ἐμβαρίζοντο
καλὰ, ἐποτίζοντο καὶ ἐπατοῦντο γιὰ νὰ εἶναι ὅσοι
νὰ δεχθῶν τὸ βάρος τῶν ἰσῶων καὶ τῶν δεματικῶν.
Γύρω ἀπὸ τὸ ἀλόνι ἔθετον πασσάλους εἰς τοὺς
ὁποίους ἐπλεον θέγγες διὰ νὰ μὴν φεύθουν οἱ
στάχυες. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν φῖαν πλευρὰν τοῦ
φράχτου ἐπλεον περισσόστερες ἢ λιγώστερες θέγγες
καὶ ἐχρημάτιζον τὸν τοόρμα γιὰ νὰ καλύπτῃ
ἢ νὰ ἀφίη τὸν ἀέρα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
λινισμοῦ. Μετὰ εἰς τὸ ἀλόνι ἐφίεσαν τὰ
δεμάτια φέ τοὺς στάχους πρὸς τὰ μέσα καὶ τὴν κα-
λαμιά πρὸς τὰ ἔξω καὶ τὰ περικλυμένα ἰσῶα ἤρχισον
τὸ πάτημα μέχρις ὅτου ἡ καλαμιά μὲ τὰ μπα-
σάμια ἐγίνετο ἄχερο ἀνάφικτο μὲ τὸν πολέτεφο
καρπὸ. Μετὰ τὸ ἀλόνισμα ἤρχισον τὸ λινισμα
τῶν κομμένων στάχων μὲ ξύλινα δικράνια ἢ μὲ
γιαμπάδες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἐκτός ὅμως τοῦ παθήματος τῶν στάχων ἐπὶ τῶν
 ζωῶν ἐχρησιμοποιοῦν ξύλινες δοσιάνες ὠλισφένες
 μὲ τσαυκαμπέκερες κορυφές αἱ ὁποῖαι ἐσύροντο ἐπὶ
 τῶν ἀλόχων καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ γεωργοὶ ἐκάθοντο
 γιὰ νὰ ἔχουν ἀρκετὸ θάρος καὶ νὰ συνθλίβουν τοὺς
 στάχες.

Μετὰ τὸ ἀλένισμα ἐξίνατο τὸ ἀνέμισμα μὲ
 ἀκαμάδες ξύλινες οἱ ὁποῖαι εἶχον ἕξ, δοσιάνες
 ἐνοπομεύαντα στάχους ἢ μπατόνια ἐκαθαρίζοντο
 μὲ ντουρμεύκια (τσουκεράνια). Ἐν συνεχείᾳ ἐφα-
 ζεσσω ὁ οἶτος μὲ ἕνα ξύλινο φαιάρι (καρπολόι)
 εἰς μίαν τοποθεσίαν καὶ ἐσχημάτιζε τὴ λαμνὴ μέχρις
 οὗτου περᾶσι ὁ οὐλσουλετζή (δωκατιστή). Τὴν
 ἐπομένῃ ἡ ψέφα ἤρχετο ὁ οὐλσουλετζή δὲ ὁποῖος
 ἔθετο εἰς τὴν κορυφὴν (τεπέ) σημάδια ἐν, οὗτου
 βρεθήσῃ τὸν καρπὸ μὲ τὸ εἶναι αὐτὸ ὁποῖον
 εἶχεν σχῆμα στρογγυλὸ καὶ ἐπέρνε 12 βυόδας περὶ πρὸς.
 Κατὰ τὸν θεωρισμὸ οἱ χωρικοὶ ἀφήσαν ἕνα κορυφάκι
 ἀπὸ τοῦ χωράφι ὁθέριστο καὶ ἐκεῖ τὰ παλληκάρια
 κύνουν τὸν σταυρὸ ἀπὸ τὰ στάχια, πλέκοντες τὴν

AKAΔHMIA

AOHNΩN

τὸν ὅποιον προσφέρουν στὸν Ἰδιουτὴν εὐχόμενοι
καὶ τοῦ χρόνου καλὴ σοδειά, ἐνῶ θάβουν τοὺς
φιλοδώρεῖ καὶ τὸν τοποθετεῖ κάτω ἀπὸ τὸ βιμονοστάσι
ἐνῶ τὴν ἡμέρα αὐτὴν θὰ πρωτοσπείρουν, δὴ τότε τρέχουν
τὰ πλεγματὰ στάχυα καὶ τὰ σκορπίζουν εἰς ὅλον
τὸν σπόρον εὐχόμενοι πλούσιον καρπὸν.

Ἐπίσης ὅταν ἀρχίστῃ τὸ λίκνισμα ἀπαγορεύεται
νά δρασκελίστῃ τὸν σπῆρον (λαμνί).

Ἐπὶ σὶαι πυραί: 2) Τὸν Μεγάλον Παρασκευῇ
φιλάνουν ἅνα ἀντράμελο τοῦ οὐθραίου τὸ ὅποιον
φροῖδουν στὸ κεφάλι καὶ λέγοντας: γὰρ ἀλματσίδη ἢ
ἓνα ξύλο γιὰ νὰ καύσῃ τὸν οὐθραίο. Ἐπίσης τὰ
παιδιά ἀλέθουν ξύλα καὶ τὰ μεταφέρουν εἰς τὸ
μέρος ὅπου θὰ γίνῃ ἡ πυρά. Τὸ βράδυ τῇ Μ.
Παρασκευῇ καὶ τὴν ἑρὰ αὐτὴν περιφέρεται
ὁ ἑπιτάφιος ἀνάθουνε τὴν φωτιά καὶ καίνε
τὸν οὐθραίο.

β) Στὴν 23 Ἰουνίου ἀνάθουν φωτιὰς καὶ
πηδᾶνε ἔχοντας στὸ κεφάλι τοὺς γιὰ πέτρα τὴν
ὅποιαν ρίχνουν πίσω τους λέγοντας « θείας
καυόχρονε, πρῶτα καυόχρονε. »

Τόπος συλλογῆς: Φίλιπποι - Κοβάλας

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

- 1) Πληροφορητής: Ρέρπας 'Αναχώστης ἐκὼν 70
 γραμματικαὶ γνώσεις: ἐλάχισται
 Τόπος γεννήσεως: Χώρα Ἀνατολικῆς Θράκης
- 2) Πληροφορητής: Χ^π Γκουβανάκης 'Αναχώστης ἐκὼν 69
 γραμματικαὶ γνώσεις: ἀγοράφρατες.
 Τόπος γεννήσεως: Χώρα - Ἀνατολικῆς Θράκης
 'Εξεπατριώθησαν ἀμφότεροι τὸ ἔτος 1902
- 3) [Ἀπόστολος Ἰ. Μουσελίας διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ
 αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 7-28 Ἰανουαρίου 1970]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ